

Sygn. akt I ACz 832/11

POSTANOWIENIE

Dnia 25 maja 2011 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Roman Kowalkowski

SA Marek Machnij

SA Monika Koba (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2011 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi J. K., B. K. i E. K.

o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki

Akcyjnej w G. przeciwko J. K., B. K. i E. K. zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 26 marca 2009 r. sygn. akt IX GC 341/08

na skutek zażalenia skarżących od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 24 marca 2011 r., sygn. akt IX GC 18/11

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i skargę o wznowienie postępowania przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt I ACz 832/11

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 24 marca 2011 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku odrzucił skargę J. K., B. K. i E. K. o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki Akcyjnej w G. przeciwko J. K., B. K. i E. K. zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 26 marca 2009 r. sygn. akt IX GC 341/08 oraz orzekł o kosztach postępowania.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, że skarga pozwanych o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 26 marca 2009 r. sygn. akt IX GC 341/08 opierała się na takich okolicznościach jak prowadzenie postępowania pomimo utraty przez powoda zdolności sądowej na skutek ogłoszenia wobec niego upadłości oraz pozbawienie możliwości działania poprzez niedoręczenie pełnomocnikom strony pozwanej zawiadomienia o terminie rozprawy i innych pism, mimo że wygasło jedynie pełnomocnictwo główne, nie zaś pełnomocnictwo substytucyjne, a także poprzez pozostawienie przez Sąd pism sądowych w aktach, ze skutkiem doręczenia, pomimo, że aktualny adres skarżących był Sądowi znany. Jako podstawę skargi wskazali art. 401 ust. 2 kpc w zw. z art. 174 § 1 ust. 4 kpc w zw. z art. 174 § 2 k.p.c. w zw. z art. 182 § 1 k.p.c. oraz art. 401 ust. 2 k.p.c. w zw. z art. 91 k.p.c. i art. 136 § 2 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 15 września 2010 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku odrzucił skargę pozwanych.

Na skutek zażalenia skarżących, Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 9 grudnia 2010 r. uchylił zaskarżone postanowienie i skargę o wznowienie postępowania przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku. W motywach rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny wskazał, na konieczność oceny, czy Sąd posiadał wiedzę w przedmiocie aktualnego adresu pozwanych w kontekście zarzutu skarżącego, iż ta sama sędzia prowadziła dwa postępowania z udziałem tych samych stron, a ponadto, że z notatki sporządzonej przed zastosowaniem fikcji doręczenia wynika, że akta sprawy, w których pojawił się nowy adres pozwanych zostały przez Sąd dołączone do akt rozpoznawanej sprawy.

Powód w odpowiedzi na skargę o wznowienie postępowania wniósł o jej odrzucenie, ewentualnie o oddalenie.

Sąd Okręgowy dokonał następujących ustaleń w sprawie:

W dniu 20 czerwca 1997 r. powód (...) SA w G. wystąpił z pozwem o zapłatę przeciwko J. K., E. K. i B. K.. W pozwie powód podał adres pozwanych: W., ul. (...). Pod tym adresem pozwani podjęli wydane w sprawie nakazy zapłaty i ten adres potwierdził w zarzutach od nakazu zapłaty ustanowiony przez nich pełnomocnik adwokat A. M.. Do zarzutów dołączono również pełnomocnictwo substytucyjne dla adwokatów P. L. i H. R., udzielone przez adwokata A. M..

W dniu 18 marca 1998 r. Sąd zawiesił postępowanie do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy IX GC 802/97 (aktualna sygnatura IX GC 1021/02) z powództwa J. K., E. K. i B. K. przeciwko (...) Spółce z o.o. w G., pozostającej w bezpośrednim związku z przedmiotowym postępowaniem. W dniu 4 sierpnia 2006 r. Sąd podjął postępowanie w sprawie. Po doręczeniu odpisu tego postanowienia pełnomocnikowi pozwanych, pełnomocnik zawiadomił Sąd o wypowiedzeniu pełnomocnictwa i wskazał jako adres pozwanych, adres dotychczas ujawniony w aktach. Ponadto poinformował, iż do reprezentacji pozwanych uprawniony jest adw. P. L.. Do akt nie dołączono jednak pełnomocnictwa dla tej osoby. Od tej pory wszelka korespondencja dla pozwanych, w tym również wezwania na rozprawę w dniu 12 marca 2009 r. były kierowane na ujawniony w pozwie adres tj. W. ul. (...). Zwrócone przez Urząd Pocztowy przesyłki z adnotacją, iż adresat „nie mieszka” pod wskazanym adresem, Sąd na podstawie art. 136 § 2 k.p.c., uznawał za skutecznie doręczone.

W dniu 14 listopada 2006 r. Sąd zawiesił postępowanie w sprawie wobec ogłoszenia upadłości powoda. W dniu 25 lipca 2008 r. Sąd wezwał Syndyka Masy Upadłości powodowej spółki do złożenia oświadczenia czy wstępuje do niniejszego postępowania. W tym samym dniu Sąd zarządził dołączenie akt sprawy IX GC 1021/02. Z adnotacji sekretariatu wynika, iż akta te zamówiono w archiwum. Brak jest jakiegokolwiek wzmianki aby dołączono je do akt sprawy IX GC 341/08. Po wstąpieniu do postępowania Syndyka Masy Upadłości (...) SA, postanowieniem z dnia 7 października 2008 r. Sąd podjął postępowanie. Wobec doręczenia przez pełnomocnika powoda korespondencji dla pozwanych ich wcześniejszemu pełnomocnikowi adwokatowi A. M., pismem z dnia 14 października 2008 r. poinformował on ponownie o wypowiedzeniu pełnomocnictwa pozwany i ponownie wskazał jako ich adres dla doręczeń: W., ul. (...). Dodatkowo przedstawił Sądowi spis spraw, które przejął do prowadzenia jego (...). W spisie tym brak sprawy IX GC 341/08. Pozwani w sprawie IX GC 341/08 nie złożyli pełnomocnictwa dla adwokata P. L. i nie wskazywali innego, niż ujawniony w pozwie i zarzutach od nakazu zapłaty, adresu zamieszkania.

W dniu 26 marca 2009 r. po przeprowadzeniu w dniu 12 marca 2009 r. rozprawy Sąd w osobie Przewodniczącego SSO Ewy Tomaszewskiej wydał w niniejszej sprawie wyrok, który uprawomocnił się. Strony nie wnosiły o sporządzenie uzasadnienia wyroku. W aktach sprawy brak jest jakiegokolwiek wzmianki świadczącej o tym, aby faktycznie dołączono do niej akta sprawy IX GC 1021/02 i przeprowadzano z niej dowód.

Postępowanie w sprawie o sygnaturze IX GC 1021/02 toczyło się w latach 1997 - 2006 r. Żadnego z merytorycznych orzeczeń nie wydawała SSO Ewa Tomaszewska. Jej czynności ograniczyły się do incydentalnego postanowienia i zarządzenia w postępowaniu zażaleniowym toczącym się po uprawomocnieniu się wyroku Sądu II instancji. W aktach tych w 2006 r. jako aktualny adres pozwanych wskazywany jest: W., ul. (...).

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia Fabrycznej we Wrocławiu na wniosek Syndyka Masy Upadłości (...) SA wszczął postępowanie egzekucyjne na podstawie tytułu wykonawczego wydanego w sprawie IX GC 341/08. Komornik zawiadomił o tym dłużników J. K., B. K. i E. K. odpowiednio w dniach 17-21 grudnia 2009 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, iż skarga podlega odrzuceniu, jako nie oparta na ustawowej podstawie wznowienia.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, iż skarga została wniesiona w przewidzianym w art. 407 § 1 k.p.c. 3 - miesięcznym terminie, który, wobec zarzutów skargi, winien być liczony od dnia otrzymania przez skarżących zawiadomienia Komornika o wszczęciu egzekucji w sprawie KM 394/09 (tj. dnia 17 i 21 grudnia 2009 r.).

Sąd Okręgowy wskazał, podziеляjąc stanowisko Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wyrażone w sprawie w postanowieniu z dnia 9 grudnia 2010 r., iż okoliczność utraty zdolności sądowej przez powoda, na skutek ogłoszenia jego upadłości, nie może być podstawą skargi o wznowienie postępowania, albowiem na taką podstawę może powołać się jedynie strona, która nie była należycie reprezentowana.

Podobnie Sąd Okręgowy ocenił zarzut skarżących dotyczący konieczności umorzenia postępowania na podstawie art. 182 § 1 k.p.c., wobec trzyletniego terminu zawieszenia, wskazując że przepis ten nie przewiduje, umorzenia postępowania zawieszono, jak w niniejszym przypadku, na podstawie art. 174 § 1 ust. 4 k.p.c.

Sąd Okręgowy nie podzielił również zasadniczego zarzutu pozwanych dotyczącego pozostawiania pism sądowych adresowanych do pozwanych w aktach ze skutkiem doręczenia. Sąd wskazał, iż pozwani osobiście odebrali odpisy nakazu zapłaty i pozwu wraz ze stosownymi pouczeniami, w tym o obowiązku stron informowaniu Sądu o wszelkich zmianach w adresie zamieszkania i skutkach zaniedbania tego obowiązku, wynikających z art. 136 § 2 k.p.c. Analiza akt sprawy IX GC 341/08 wskazuje natomiast, iż pozwani, mimo zmiany adresu

3

zamieszkania, nie dopełnili wynikającego z cytowanego przepisu obowiązku. W ocenie Sądu, skoro pełnomocnictwo procesowe zostało w niniejszej sprawie wypowiedziane, to w ramach należytej dbałości o swoje interesy, strona powinna zadbać o to, aby osobiście powiadomić Sąd o zmianie swojego adresu. Tymczasem pozwani nie podejmowali żadnych czynności faktycznych i procesowych w tej sprawie. Pełnomocnik procesowy pozwanych, informując zaś Sąd o wypowiedzeniu pełnomocnictwa dwukrotnie (w roku 2006 oraz 2008) wskazał, jako aktualny, dotychczasowy adres pozwanych. Sąd nie miał więc podstaw, aby doręczać pozwanym korespondencję na inny adres.

Jako nieuzasadniony Sąd Okręgowy uznał zarzut skarżących, iż Sądowi znany był inny adres pozwanych, co wykluczałoby możliwość zastosowania tzw. „fikcji doręczenia”, zgodnie z art. 136 § 2 k.p.c. Wprawdzie Sąd w dniu 25 lipca 2008 r. zarządził dołączenie do przedmiotowej sprawy akt IX GC 1021/02, lecz z adnotacji sekretariatu wynika jedynie, iż akta te zamówiono w archiwum. Brak jest jakiegokolwiek wzmianki, aby rzeczywiście je dołączono. Brak jest nadto jakiegokolwiek dowodu, aby Sąd w sprawie IX GC 341/08 przeprowadził dowód z akt IX GC 1021/02.

Jako nieznajdujące potwierdzenia w aktach sprawy Sąd uznał twierdzenia skarżących by obie sprawy prowadziła ta sama sędzia. O ile sprawę IX GC 341/08 prowadziła i rozpoznała SSO Ewa Tomaszewska, o tyle w sprawie IX GC 1021/02 podjęła ona decyzję tylko w jednostkowej sprawie wпадkowej. Nie można zaś wymagać, w ocenie Sądu, od sędziego podejmującego w sprawie tylko jednostkową formalną decyzję, aby po wiązywał strony tego postępowania z jedną z wielu innych spraw, które prowadził w swoim referacie, tym bardziej, że sprawy te nie dotyczą tych samych stron postępowania. Sprawy nie były połączone i nie ma żadnego dowodu na to, że sędzia rozpoznając sprawę IX GC 341/08, w ramach tego postępowania zapoznał się z aktami sprawy IX GC 1021/02. W tych okolicznościach nie można, zdaniem Sądu, uznać iż w sprawie IX GC 341/02 Sądowi znany był inny adres pozwanych niż podany przez nich samych i potwierdzony przez ich pełnomocnika. Dlatego w ocenie Sądu pozwani nie wykazali istnienia powoływanej podstawy wznowienia postępowania.

Jako bez znaczenia w sprawie, ocenił Sąd Okręgowy, powoływaną przez skarżących informację udzieloną przez adwokata A. M., że według jego wiedzy ich sprawę przejął adw. P. L., tym bardziej, że w załączonym przez niego wykazie spraw spółki przejętych przez adw. P. L., z dnia 28 stycznia 2004 r. nie znalazła się sprawa IX GC 341/08, a on sam nie wstąpił do sprawy w charakterze pełnomocnika pozwanych. Sąd nie podzielił również stanowiska skarżących, jakoby wygaśnięcie pełnomocnictwa głównego, nie powodowało wygaśnięcia pełnomocnictwa substytucyjnego.

Reasumując, Sąd stwierdził, że jakkolwiek skarżący formalnie powołali ustawowe podstawy wznowienia, to jednak w rzeczywistości podstawy te nie występują, co uzasadniało odrzucenie skargi w oparciu o art. 410 § 1 k.p.c.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożyli pozwani, zaskarżając je w całości i zarzucili naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 410 §1 k.p.c. w z art. 401 ust. 2 k.p.c. w zw. z art. 136 §2 k.p.c. poprzez odrzucenie skargi o wznowienie postępowania i przyjęcie, że Sąd I Instancji prawidłowo pozostawił pisma w aktach ze skutkiem doręczenia, albowiem nie miał on wiedzy o nowym adresie pozwanych, gdy tymczasem wiedzę o takim adresie powziął, zapoznając się z aktami postępowania IX GC 1021/02, dołączonymi do akt IX GC 341/08.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i wznowienie postępowania oraz zasądzenie od powoda na rzecz skarżących kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania.

Pozwani wskazali, że poza sporem pozostaje, iż mieli oni obowiązek powiadamiania Sądu o zmianie swoich danych adresowych oraz, że obowiązek ten nie został prawidłowo zrealizowany. Podstawę skargi stanowi natomiast naruszenie art. 136 § 2 k.p.c. poprzez błędne zastosowanie fikcji doręczenia w sytuacji, w której pozwani uchybili swemu obowiązkowi. W ocenie skarżących, Sąd nie miał możliwości zastosowania fikcji doręczenia, albowiem znał nowy adres pozwanych. Skarżący zwrócili uwagę, iż Sąd Okręgowy w sprawie IX GC 341/08 nie wydał jakiegokolwiek postanowienia dowodowego i pomimo tego wydał wyrok i rozstrzygnął sprawę. Prowadziłoby to do wniosku, iż Sąd rozstrzygając sprawę nie zapoznał się z żadnym z dowodów dołączonych do pism procesowych, a mimo tego uznał za zasadne zasądzenie należności. „Absurdalność” tego wniosku prowadzi, w ocenie skarżących, do konieczności równego potraktowania dowodów stanowiących podstawę zasądzenia roszczenia oraz dowodu z akt sprawy IX GC 1021/02. Zapoznanie się z aktami sprawy IX GC 1021/02 jest zdaniem skarżących tym bardziej prawdopodobne, że to z uwagi na tę sprawę Sąd Okręgowy zdecydował o zawieszeniu postępowania w sprawie IX GC 341/08. W tej sytuacji bez znaczenia jest charakter decyzji wydawanych w sprawie IX GC 1021/02 przez SSO Ewę Tomaszewską, albowiem ze sprawą tą zapoznała się w wyniku własnej decyzji wydanej w sprawie IX GC 341/08.

W odpowiedzi na zażalenie powód wniósł o jego oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Na aktualnym etapie postępowania spornym pozostaje jedynie, czy zaistniała ustawowa podstawa wznowienia polegająca na pozbawieniu pozwanych możliwości działania wskutek naruszenia przepisów postępowania (art. 401 pkt 2 kpc) poprzez pozostawienie korespondencji dla pozwanych w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia na podstawie art. 136§2 kpc mimo, że aktualny adres pozwanych był Sądowi znany.

Sąd Apelacyjny rozpoznając zażalenie pozwanych na postanowienie Sądu Okręgowego z 15 września 2010r odrzucając skargę o wznowienie postępowania w postanowieniu z 9 grudnia 2010 r. I ACz 1720/10 (k.52-56) stwierdził, iż w świetle przedłożonych do skargi kserokopii postanowienia z 31 lipca 2006r oraz wezwania z 10 lipca 2006r nie można uznać, iż podstawy wznowienia nie stanowi wskazywany przez skarżących brak możliwości obrony praw spowodowany pozostawianiem przez Sąd I Instancji pism sądowych do pozwanych w aktach ze skutkiem doręczenia, mimo posiadania z urzędu wiedzy co do ich aktualnego adresu.

W konsekwencji przyjął, iż skarga o wznowienie postępowania spełnia wymogi formalne określone w art. 409 kpc w tym zawiera ustawową podstawę wznowienia. Z tej też przyczyny Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał skargę Sądowi Okręgowemu do merytorycznego rozpoznania. Wskazał przy tym na potrzebę zbadania w toku merytorycznego rozpoznania skargi czy Sąd miał podstawę do zastosowania fikcji doręczenia zgodnie z art. 136§2 kpc czy też istnieją podstawy do przyjęcia, z przyczyn do których odwołują się skarżący, iż Sądowi znany był nowy adres pozwanych.

Sąd Okręgowy był związany oceną prawną i wskazaniem co do dalszego postępowania wyrażonymi w motywach postanowienia uchylającego postanowienie o odrzuceniu skargi(art.386§6 kpc w zw z art. 397§2 kpc). Związanie to obejmuje również Sąd II Instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy skoro nie nastąpiła zmiana stanu prawnego.

W takim stanie sprawy Sąd Okręgowy nie mógł odrzucić skargi na podstawie art.410§1 kpc na posiedzeniu niejawnym jako nie opartej na ustawowej podstawie wznowienia skoro w toku postępowania zażaleniowego uprzednio przesądzono ,że skarga opiera się na ustawowej podstawie, natomiast to czy podstawa ta faktycznie zachodzi wymaga merytorycznego zbadania skargi co wyklucza jej odrzucenie z uwagi na nie spełnienie wymogów formalnych o których mowa w art.409 kpc.

Z tych przyczyn zaskarżone postanowienie podlega uchyleniu, a skarga o wznowienie postępowania przekazaniu Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania . Sąd Okręgowy w razie przyjęcia, iż ostatecznie nie zachodzi ustawowa podstawa wznowienia na którą powołują się skarżący (art.401 pkt.2 kpc) może jedynie po przeprowadzeniu rozprawy wyrokiem skargę oddalić (art.412§2 kpc) nie ma natomiast z przyczyn wyżej podniesionych podstaw do jej odrzucenia. Sąd Okręgowy prezentując pogląd przeciwny ,nie uwzględnił, iż badanie dopuszczalności skargi o wznowienie nie jest badaniem zasadności skargi. Na etapie wstępnym Sąd jedynie bada, czy zachowane zostały warunki umożliwiające rozpatrywanie skargi o wznowienie postępowania, przy czym czyni to zasadniczo na podstawie twierdzeń zawartych w skardze. Na wstępnym etapie postępowania Sąd nie bada trafności powołanych podstaw wznowienia, a tylko fakt ich prawidłowego powołania, dokonuje zatem oceny wskazanych przez skarżących podstaw wznowienia postępowania pod kątem ich ustawowej dopuszczalności. Natomiast negatywna ocena Sądu zasadności zgłoszonej podstawy wznowienia lub braku jej wpływu na treść wydanego uprzedniego wyroku znajduje wyraz w merytorycznym orzeczeniu Sądu oddalającym skargę(art.412§2), a nie w formalnym orzeczeniu Sądu odrzucającym skargę. W praktyce może budzić wątpliwości rozgraniczenie zakresu wstępnej oceny dokonywanej przez Sąd na posiedzeniu niejawnym na podstawie art.410§1 kpc od rozpoznania zasadności skargi na rozprawie. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy, już w postanowieniu Sądu Apelacyjnego z 9 grudnia 2010r przesądzono, iż skarga spełnia wymogi formalne i powinna podlegać merytorycznemu rozpoznaniu co nie pozwala na prezentowanie stanowiska przeciwnego do którego odwołał się Sąd Okręgowy w motywach zaskarżonego postanowienia.

Wobec konieczności skierowania sprawy na rozprawę i merytorycznego rozpoznania skargi przedwczesne jest odnoszenie się do stanowiska Sądu Okręgowego i zarzutów skarżących odnoszących się do tego czy ustawowa podstawa wznowienia przywołana w skardze faktycznie zachodzi, skoro kwestia ta będzie przedmiotem ponownych ustaleń i oceny Sądu I Instancji.

W tym stanie rzeczy na podstawie art.386§4 kpc w zw z 397§2 kpc orzeczono jak w sentencji. Sąd Apelacyjny nie rozstrzygał o kosztach postępowania zażaleniowego wydane rozstrzygnięcie nie ma bowiem charakteru rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w instancji w rozumieniu art,108§1 kpc. Rozstrzygnięcie o tych kosztach, jako uzależnione od ostatecznego wyniku sprawy będzie należało do Sądu Okręgowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.